

**Комунальний заклад
«Дошкільний навчальний заклад №3 Вінницької міської ради»**

Консультація для вихователів

**Попередження дисграфії у дітей
старшого дошкільного віку**

**Вихователь-методист
Кравчук Н.І.**

Жовтень, 2022р.

Одним з питань, яке останнім часом турбує спеціалістів дошкільного закладу, є поширення випадків прояву перших ознак дисграфії при підготовці руки до письма у дітей старшого дошкільного віку. Виявляються вони зазвичай у тому, що під час читання та на письмі дитина припускається тих самих помилок, що й в усному мовленні. Але іноді помилки виникають і в дітей, у яких усне мовлення є цілком правильним. Ці помилки можуть бути пов'язані з певними недоліками у слуховій, зоровій чи руховій сферах дитини, як-от:

- *недостатня сформованість* навичок звукового аналізу;
- *порушення* слухового та зорового впізнавання відповіді, звуків та літер;
- *слабка здатність* до слухового, зорового чи рухового контролю;
- *вади* пам'яті, уваги, мислення.

Для повноцінного розвитку мовленнєвої компетентності, ефективного усунення порушень звуковимови вихователь має вчасно й делікатно направити батьків дитини, в якій були помічені ті чи інші ознаки дисграфії, до фахівця — вчителя-логопеда. Адже лише він володіє необхідним арсеналом прийомів, які дадуть змогу правильно визначити тип та причину порушення, а також розробити індивідуальну систему корекційної роботи, що враховує особливості конкретної дитини. Що раніше будуть виявлені індивідуальні проблеми в ранньому мовленнєвому розвитку дитини, то більше часу і у батьків і педагогів для їх корекції.

Тож неминучість появи у дітей дисграфії можна безпомилково передбачити вже у старшому дошкільному віці та зробити все можливе для того, щоб ліквідувати її передумови ще до початку навчань дитини письма в школі.

Дисграфія — це часткове порушення процесу письма, що виявляється у стійких, повторюваних помилках, обумовлених несформованістю вищих психічних функцій, що беруть участь у процесі письма

Специфічні помилки, яких припускаються в усному мовленні діти з високою вірогідністю появи дисграфії в молодшому шкільному віці:

помилки фонетичного характеру — заміна літер через схожість вимови звуків, які вони позначають (зуб-суп, вуж-туш, пити-бити);

спотворення складової структури слова — пропуски голосних (вулиця — вулця), приголосних (сніг — сіг) і цілих складів (барабан — баран), перестановки складів (пустила — путисла);

роздільне написання частин одного, слова (при йшов — пі шов) і злите написання двох слів (настолі — вруці);

помилки граматичного характеру — опускання прийменників (були лісі, книга

столі);

помилки в узгодженні відмінкових закінчень (нема білих подушках, великий дівчинка);

помилки графічного характеру — плутання літер за графічною схожістю (ш —и, т —п, л —м, е —в, и —і, х —ж, н —ю, є —з, б-д, т-ш).

Ігрові форми роботи як засіб попередження дисграфії у дошкільників

Використання ігрових форм роботи з метою попередження у дошкільників дисграфії водночас дає змогу:

- забезпечувати дітям психологічний комфорт;
- сприяти розвитку емоційно-вольової сфери;
- підвищувати мовленнєву мотивацію;
- компенсувати недостатній розвиток фонематичного слуху;
- автоматизувати вимову звуків;
- підвищувати швидкість і якість запам'ятовування;
- розвивати зорове сприймання, здатність розпізнавати кольори, форми й величину;
- розширювати просторові уявлення;
- розвивати зоровий синтез та аналіз.

Прийоми урізноманітнення роботи з попередження дисграфії

Для того щоб протягом тривалого часу підтримувати дитячий інтерес до розв'язання завдань на попередження дисграфії, для урізноманітнення цієї роботи варто застосовувати такі прийоми:

- називання контурних зображень предметів, перекреслених контурних зображень;
  - виділення контурних зображень, накладених одне на одне;
  - знаходження літери серед ряду інших літер;
  - зіставлення друкованих і рукописних літер;
  - називання літер, розміщених неправильно;
  - обведення контурів літер;
  - дописування відсутніх елементів літери;
  - виокремлення літер, накладених одна на одну;
  - добирання геометричних фігур одного кольору, форми й величини;
  - зіставлення геометричних фігур і реальних предметів за кольором і формою;
- визначення дітьми просторового розміщення предметів по відношенню до самих себе;
- виокремлення геометричної фігури, літери в ряду подібних;
- змальовування геометричної фігури або літери за зразком після

короткочасного її розглядання;

- складання за зразком, по пам'яті геометричної фігури з паличок;
- конструювання літери друкованого й рукописного шрифту із запропонованих її елементів;
- реконструювання літери шляхом зміни просторового розміщення її елементів;
- визначення відмінностей між схожими літерами, що різняться лише одним елементом;
- зіставлення літери зі схожим предметом чи зображенням.

Як свідчить досвід, дисграфія посідає значне місце серед мовленнєвих порушень, які трапляються в учнів перших класів. Численні випадки розладів письма свідчать про важливість і актуальність проблеми вивчення дисграфії для її попередження, виявлення передумов ще в дошкільному віці, тобто задовго до навчання дітей грамоти. Тож це питання потребує не лише глибокого й ґрунтовного теоретичного вивчення, а і практичної реалізації у роботі з дошкільниками.

Дидактичні ігри для формування, розвитку та корекції фонематичних процесів

Гра «Що зникло?»

Педагог розкладає на столі 5 — 6 предметів чи картинок, які діти мають запам'ятати. Потім непомітно для дітей забирає один предмет чи картинку. Діти називають, чого не стало.

Гра «Що змінилося?»

Педагог розкладає на столі 4 — 6 картинок, діти запам'ятовують послідовність їх розміщення. Потім логопед непомітно для дітей змінює послідовність розміщення картинок. Діти мають сказати, що змінилося, та відновити початкову послідовність.

Гра «Що в кого?»

Педагог роздає дітям картинки, на яких зображені різні об'єкти. Після цього, скажімо запитують: «У кого кит, а в кого кіт? У кого голка, а в кого галка?». Діти піднімають відповідні картинки (дим — дім, лис — ліс, шубка — шибка, го рох — горіх, бант — бинт, голка — галка — гілка, **булка** — білка, раки — руки, шашки — шишки, **сунічка** — синічка, салат — салют).

Гра «Закінчи речення»

Педагог зачитує дітям речення, пропускаючи в ньому останній звук. Діти мають повторити це речення повністю.

Я піду гуляти те..!

Нащо ти свій зошит мене..?
Скільки у дворі калю..?
Сірників, малий, не ру..!
Улітку підемо на пля..?
Хлопці, м'ячик оцей ва..?
Виріс у лісі білий гри...
Петро хворий на гри...
У собаки гострий зу...
На сніданок у нас су...
У цього міста давній гер...
У бабусі гострий сер...
У траві сховався ву...
Розлили на столі ту...

Гра «Лото»

Педагог роздає кожній дитині по 4 — 6 предметних картинок. Відтак, тримаючи в руках картки, на яких написані літери, запитує: «У кого назва предмета починається зі звука [о] ([м], [ч], [д], [п] тощо)?»

Гра «Мишка»

Педагог зачитує дітям «проблемну ситуацію»:

Слова спокійно жили в книжці,
В яку вдалось пролізти мишці.
Вона початок відкусила,
У себе в нірці схоронила.

Відтак діти сприймають на слух слова, в яких з \сутня перша літера (..орона, ..орота, ..улик, ..ухо, ..ата тощо^ та мають записати ці слова повністю.

Гра «Шнурочок»

Завданням для дітей є сполучити лінією звукові схеми слів із предметними малюнками, які їм відповідають.

Гра «Семафор»

Педагог читає уривок із казки, навмисно промовляючи деякі слова неправильно. Діти піднімають червоний «семафор» тоді, коли чують неправильно вимовлені слова.

Ішов дід густим літом та й загубив рукавичку. От біжить Миска, побачила рукавичку та й каже: «Тут я буду шити!». Коли це Шапка плигає й питає: «А хто тут живе ? ».

Миска: А ти хто?

Шапка: Пусти й мене шити.

Миска: Іди.

Було в одного царя три тини — двоє розумних, а третій — турень. От прийшли тини до твого батька та й просять: «Відпусти нас по цвіту поїздити, подивитися на інші царства». Батько каже: «Витирайте тобі коней із табунів яких завгодно та їдьте куди хочете».

Гра «Жива азбука»

Дві команди дітей отримують записані на картках слова: директор, абрикос тощо. Із літер цих слів дітям потрібно утворити нові слова. Наприклад:

- директор — рот, корт, кит, диктор, трек;
- абрикос — коса, рак, сир, рис, роса, бак, краб.

Гра «Хто швидше»

Діти мають за певний час дібрати якомога більше слів, що містять той чи той звук у різних позиціях, та записати ці слова у зошит.

Гра «Утвори слово»

Педагог записує на дошці «деформовані» слова, в яких літери розміщені в неправильному порядку. Завданням для дітей є утворити із «деформованих» слів правильні й записати їх у зошит. Відтак діти мають визначити, яке слово з-поміж утворених є зайвим і пояснити чому. Наприклад: ВЕЛІ (лев), ОСАВ (сова), ОСІКЛІ (сокіл), ОСОРАК (сорока); ОСОЛЕВІЙ (соловей), НІСУГР (снігур). Зайвим є слово лев, бо це тварина, а не пташка.

